HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

דרא רבי אבינא לסילתיה ואזל לגבי דרב הונא רביה [ה]דאמר רב הונא גיטו במתנתו מה מתנתו אם עמד חוזר אף גיטו אם עמד חוזר ומה גיטו אע"ג דלא פריש כיון דאמר כתבו אע"ג דלא אמר תנו אף מתנתו [א]כיון דאמר תנו אע"ג דלא קנו מיניה מתקיף לה רבי אבא אי מה מתנה [ב]ישנה לאחר מיתה אף גט ישנו לאחר מיתה הכי השתא בשלמא מתנה איתה לאחר מיתה אלא גט לאחר מיתה מי איכא אלא רבי אבא הכי קא קשיא ליה מתנת שכיב מרע במקצת היא [ג]ומתנת שכ"מ במקצת בעיא קנין מכלל דרב הונא סבר לא בעיא קנין והא קי"ל [ג]דבעיא קנין שאני הכא דמצוה מחמת מיתה הוא מכלל דר' אבא סבר מצוה מחמת מיתה בעיא קנין והא קי"ל [ד]דלא בעי קנין אלא רבי אבא הכי קא קשיא ליה חמרא לא קאמר דמי חמרא לא קאמר מחמרא קאמר ואידך מחמרא כדי לייפות את כחו שלחו מתם [ה]מחמרא כדי לייפות את כחו: **מתני'** [ו]מי שהיה מושלך לבור ואמר כל השומע את קולו יכתוב גט לאשתו הרי אלו יכתבו ויתנו: **גמ'** [ז]וליחוש שמא שד הוא א"ר יהודה כשראו לו דמות אדם אינהו נמי אידמויי אידמו דחזו ליה בבואה אינהו נמי אית להו בבואה [ח]דחזו ליה [ט]בבואה דבבואה ודלמא אינהו נמי אית להו א"ר חנינא לימדני יונתן [י]בני בבואה אית להו בבואה דבבואה לית להו ודלמא צרה היא תנא דבי רבי ישמעאל [יא]בשעת הסכנה כותבין ונותנין אע"פ שאין מכירין: **מתני'** [יב]הבריא שאמר כתבו גט לאשתי רצה לשחק בה מעשה בבריא אחד שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לראש הגג ונפל ומת אמר רשב"ג [יג]אם מעצמו נפל הרי זה גט אם הרוח דחתו אינו גט: **גמ'** מעשה לסתור חסורי מיחסרא והכי קתני אם [יד]הוכיח סופו על תחילתו הרי זה גט ומעשה נמי בבריא שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לראש הגג ונפל ומת ואמר רשב"ג אם מעצמו נפל הרי זה גט אם הרוח דחתו אינו גט הוא גברא דעל לבי כנישתא אשכח מקרי ינוקא ובריה דיתבי ויתיב אינש אחרינא גבייהו אמר להו בי תרי מינייכו נכתבו גיטא לדביתהו לסוף שכיב מקרי ינוקא מי משוו אינשי ברא שליחא במקום אבא או לא רב נחמן אמר לא משוו אינשי ברא שליחא במקום אבא ורב [טו]פפי אמר משוו אינשי ברא שליחא במקום אבא אמר [טז]רבא [יז]הילכת' משוו אינשי ברא שליח' במקום אבא: **מתני'** [יח]אמר לשנים תנו גט לאשתי או מהסיא דהיה מושלך בגבור כו' ומשני מצוין הן בגורות כדרך שמצוין בשדות:

[יט]**אמר** לשנים כתבו ותנו גט כו' ואמרו לסופר וכתב וחתמו הן **מהו.** הוה מצי למיבעי באומר לשנים תנו בלא כתבו לתנו לשנים בלא כתבו ככתבו ותנו דמי ושמא נקט כתבו ותנו לרבותא: והאמר

דמי חמרא לא קאמר. וא"ת כי אמר נמי דמי חמרא הוי דבר שלא בא לעולם כדאמרינן בפרק האומר משקלי (ערכין דף כ:) גבי דמי שור זה עלי עולה ומוקי לה באומר לכשיבואו דמיו יקדשו ופריך והא אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם וי"ל דהתם משום דאומר לכשיבואו אבל אמר דמי שור זה עלי עולה משמע התם דלא חשיב זה דבר שלא בא לעולם אבל הוי כמו דקל לפירותיו דבעי למימר יקדש השור לדמיו וה"נ כי אמר דמי חמרא בעי למימר שיהא היין קנוי לו לדמיו אי נמי כאן היה דמי יין שכבר נמכר ויין שלא נמכר והכי קאמר דמי חמרא שכבר נמכר לא קאמר וגם חמרא העומד למכור לא קאמר: **בדי ליפות כחו.** פירש בקונטרס שיהא כל היין שלו באחריות שאם אמר תנו לו יין אם החמיצה חציה אחתיו[יט] מן היין היו יורשין אומרים לו שלך החמיץ ונראה שלא רצה לומר שיהא כל הספסל שלו דמן הדין[א] אין לו להפסיד אלא לפי המשבון[ב] והשתא דכולו אחריות אינו מפסיד כלל[ג] וא"ת ורב הונא מה הולרך להשמיענו כיון דאמר תנו ואע"ג דלא קנו מיניה הא פשיטא דמתנת שכיב מרע בכולה או מגוה מחמת מיתה דלא בעינן קנין ואומר ריב"ם לאיצטריך ליה לאשמועינן דאפי' יולא בקולר כמו עובדא דגיבא דמייתי עלה יש לו דין[יט] שכיב מרע דכל היכא דמועיל כתבו כמו תנו יש לו דין זה:

כל השומע קולו כו'. [ד]אע"פ דאמרינן בפרק אין בין המודר (נדרים דף לו:) גבי מודר הנאה מחבירו דתורם לו תרומתו לדעתו ודייק בגמרא לדעתו דמאן אי לימא לדעתא דידיה מאן שוייה שליח אלא דבעל הכרי הא קא מהני ליה דעבד שליחותיה ומוקי לה באומר כל הרוצה לתרום יבא ויתרום לאו משום דכי אמר הכי לאו שליחותיה עביד דבתרומה בעינן שליחות אלא לענין מודר הנאה דוקא לא חשיב שליחות שיחשב בכך כמהנה ליה כיון שלא נזה לו לעצמו אי שמא יש לחלק דהכא לא קאמר כל הרוצה לכתוב אלא כל השומע דייחד יחידה למי ששומע קולו:

וליחוש שמא שד הוא. דוקא בגבור אי אותו שעומד על ראש הכר יא) וראהו בפרק בתרא דיבמות (דף קכג.) [ה] ואסור לאדם שיתן שלום לחבירו[ו] בשדה דבמגילה (דף ג.) כעין עובדא דיהושע שראה אותו וחרבו שלופה בידו כל כי האי גוונא חיישינן שמא שד הוא אבל בעיר מותר ליתן שלום [ז] לחבירו ומכירו בגילה או לעדים לומר בגילה כתבו גט לאשתי ולא חיישינן וכן משמע בירושלמי דפירקין (ה"ו) דמייתי עלה ומשיאין על פי בת קול ומפרש והוא דחזו בבואה ומפרש הלא דתימא בשדות אבל בעיר אע"פ שלא ראה בבואה של אדם ופריך

נא א מיי' פ"ח מהל' סנה הלכ"ג [ופי"ח שם הכ"ב] סמג עשין סב טוש"ע חו"מ סי' רל סעי' ח:
נב ב מיי' שם סמג שם טוש"ע חו"מ סי' רנב סעי' ח:
נג ג מיי' שם הלכו"ו סמג שם טוש"ע חו"מ סי' רל סעי' ד:
נד ד מיי' שם הל"ז טוש"ע שם סעי' ז וסי' רנג סעי' כ:
נה ה מיי' שם פי"ח הל' ח סמג עשין פג טוש"ע חו"מ סי' רנג סעי' יג:
נו ו מיי' פ"ב מהל' גירושין הל' יג סמג עשין כ טוש"ע אה"ע סי' קמא סעי' יט:
נז ז טוש"ע שם:
נח ח מיי' שם [הל"ד] והלי"ב סמג שם טוש"ע שם וסי' קכ סעיף ג:
נט ט מיי' שם סמג שם טוש"ע אה"ע סי' קמא סעי' טז:
ס י מיי' שם הלי"ג טוש"ע שם סעי' יח:
סא כ מיי' שם פ"ט הל' ל סמג שם טוש"ע שם סעי' כא וסעי' כב:

פסקי רי"ד

ובתרומת מעשר של דמאי. גגיבא יוצא בקולר הוה כי קנפיץ אמר להו [הבו] ד' מאה זוזי לרבי אבינא מחמרא דנהר פקוד א"ר זירא דרא ר' אבינא לסלתיה ולילול לגביה דרב הונא רביה פי' ישים מזונותיו בסלו וילך אצל רב הונא רבו והוא יקיים מתנתו אע"פ שהיתה בדבור בעלמא בלא קנין דאמר רב הונא גיטו כמתנתו מה מתנתו אם עמד חוזר אף גיטו אם עמד חוזר פי' שכיב מרע שנתן גט לאשתו סתם אע"פ שלא אמר אם מתי אם הבריא ועמד מחליו חוזר בו וגיטו בטל דאגן סהדי דלא יהב לה גיטא אלא מחמת פחד מיתה ושלא תהא זקוקה ליבם כדאמרי' במתנתו שאם עמד חוזר בו הכי נמי אמרי' בגיטו: ומה גיטו אע"ג דלא פריש כיון דאמר כתבו אע"ג דלא אמר תנו אף מתנתו כיון דאמר תנו אע"ג דלא קנו מיניה. פי' מצינו בש"מ שכל דבריו ככתובין וכמסורין דמו אבל ביוצא בקולר לא מצינו [גבי מתנה רק גבין] גיטו תנן דסגי ליה באומר כתובו ומהקישא דרב הונא דמקיש להו ליפי' דכל מידי דבגט כשר בכתבו בלחוד במתנה נמי כשר בתנו בלחוד אע"ג דלא קנו מיניה ואע"ג דקי"ל מתנת ש"מ במקצת בעיא קנין האי הוי כמצוה מחמת מיתה דאפילו במקצת לא בעי קנין. **מתני'** מי שהיה מושלך בבור ואמר כל השומע קולו יכתוב גט לאשתו הרי אלו יכתבו ויתנו הבריא שאמר כתבו גט לאשתי רצה לשחק בה ומעשה בבריא שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לראש הגג ונפל ומת ואמרו חכמים אם מעצמו נפל הרי זה גט ואם הרוח דחפתו אינו גט. פי' היה מושלך בבור שאין אדם יכול לראותו ולהכירו מי הוא ואמר אני פלוני בן פלוני כל השומע קולי יכתוב גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו אע"פ שלא ראוהו: ודלמא שד הוה אי נמי צרה הוה ונתכוונה לקלקלה ואסיקנא דבי ר'

עין משפט נר מצוה

ישמעאל בשעת הסכנה כגון זה שמסוכן למות בבור ואם לא עכשיו אימתי סומכין למות בבור ואם לא עכשיו אימתי אע"פ שאין מכירין אם הוא זה שפירש שמו: הבריא שאמר כתבו גט לאשתי רצה לשחק בה. כגון שלא אמר כתבו ותנו ומעשה בבריא שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לראש הגג ונפל ומת ואמרו חכמים אם מעצמו נפל הרי זה גט שידע בעצמו שהיה חלוש הרבה ואיגלאי מילתא שהרי נפל ומת ואם הרוח דחפתו אינו גט שלא מחמת חליו נפל: מעשה לסתור חסורי מחסרא והכי קתני אם הוכיח סופו על תחילתו הרי זה גט ומעשה נמי בבריא וכו'. ההוא גברא דעל לבי כנישתא אשכח מקרי ינוקי ובריה דיתבי ויתיב אינש אחרינא גבייהו אמר להו בי תרי מנייכו לכתבו גיטא לדביתהו לסוף שכיב מקרי ינוקי מי משוי אינש שליחא ברא במקום אבא אי לא רב נחמן אמר לא משוי אינש ברא שליחא במקום אבא ורב פפא אמר משוי אינש שליחא ברא במקום אבא וכל תרי מינייהו כשרין לכותבו והלכתא משוי אינש

גליון הש"ס

תוד"ה וליחוש כו' לחבירו ובמכירו. לשון ומכירו אינו מובן לי דכיון דלא מיישינן בעיר לשד מה לריך להיות מכירו וכי אין נותנין אלוס לאדם שאינו מכירו:

מוסף רש"י

גיטו. דשכיב מרע, כמתנתו מה מתנתו. אמרינן בב"ב (קנא:) אם עמד חוזר אף גיטו אם עמד חוזר. ולא מיבעיא היכא דאמר אם אמת, דהא לא אמר, אלא אפילו לא אמר אם אמת אלא יהב לה גט סתמא אם עמד מחזר, דמסתמא אדעתא דמיתה יהב לה והא לא מת (לקמן עב:). כל השומע כו' הרי אלו יכתבו ויתנו. אע"ג דלא אמר ליה לסופר כתוב (כתובות נו:) ומסיקנא עליה בכל דבריו שאומר אני הוא פלוני בן פלוני (יבמות קכב.). לימדני יונתן בני. בגמות אם: יונתן שיהא, שד היה או בקי בהן (רש"י שם). הבריא שאמר כתבו גט לאשתי. ולא אמר כתבו ותנו ולקך לו, רצה לשחק בה. שלא תפליגי בו לתת לה גט לפוטרה מיבם אם ימות, והפליגה בדברים ואין אלו נעשין שלוחו לגרש, דהא לא אמר תנו, לכאי נקט בריש דאילו מסוכן קיימא לן הלכה כר"ש שזוכי דאמר כותבין ונותנין (חולין לט:). ונפל ומת. וכבר כתבו ונתנו העדים גט לאשתו (שם). אם מעצמו נפל. ולאי מתחלה היה דעתו לעלות ונלפול והוה ליה בהול כמסוכן (שם). מעשה לסתור. הא אמרת ריש"ל דלא לשתק בה ולא נתת חילוק בדבר (שם). אמר לשנים תנו גט לאשתי. ולא נתן לחם גט עשאן עדים ואע"פ שלא אמר לחם אתם עכמכם כתבוהו, הרי אלו יכתבו ויתנו ולא יאמרו לסופר ויכתוב כדמפרש לקמן (לעיל כט.).

מוסף תוספות

א. דאם החמיץ קצת או או נאבדו קצת המעות לחה הוא מפסיד הכל. רשב"ם.
ב. פירוש לפירושם דאע"ג דאמרינן בית שבביתי או שור בשורי אני מוכר לך ומת אחד או נפל מראהו מת ומראהו נפול כדאמר בפרק בתרא דמנחות החם היינו טעמא לפי שכל בית וכל שור עומדין בפני עצמן ומש"ה מראהו מת ונפול אבל הכא שלא זיכה לו חביות כך וכך אלא חמרא הרי היין כולו מעורב והאיך יאמר לו שלך החמיץ. ק"ן. ג. וריצב"א אומר דפי' הקונטרס עיקר דאדם המקנה לחברו ק' חביות בחביותיו והחמיצו מקצתן מצי למימר ליה שלך החמיצו כדאמרי' בפ"ב דבכורות וכו'. תוס' הכא"ש (עיי"ש עוד, ועי' בהגר"ש אחיקר דעת התוס' מרלאות הרי"ב והרמב"ן נגדם). ד. אלמא דאי אמר כל השומע שיריך למימר שליחותיה קעביד. תוס' מנדרים לו: ה. מקום שאין דרך בני"א לעמוד שם לפי שהשדים מצויין שם. רשב"ם. ופרכינן עלה וליחוש שמא שד הוא. ק"ן.
ו. בלילה. תוס' יומות קכב. ד"ה דחזו. אבל בתוס' בפסחים דף מד. בתוס': אפי' ביום. ז. שאם היו שואלין בשנים תנו או בשלשה כתבו ותנו והיה משיב להם דלא קפיד אכתב הגט, אכתי בשנים כתבו ותנו קא מיבעיא להו דכיון דאמר כתבו יתירא, דבשנים בתנו לחודיה הוי קפידא אחתימה, דלמא אכתיבה נמי קפיד. תוס' הלא"ש.